Ч. 279. Львів, недїля дня 26. (13.) грудня 1909. Річник XIII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів, або 12 рублів: з висилкою двічи в тижни 5½ доляра, або 10 рублів; з висилкою що суботи 4½ доляра, або 9 рублів.
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь руских сьвят о 5½ год. по полудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« при **ул. Оссолїньских ч. 11. (партера (фронт від ул. уТхої).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Відважні москвичі галицкі.

(×) Річ буковиньско-руского посла М. Василька, виголошена недавно в державній раді, котрій ми присьвятили окрему статю і подали її в цілій основі, викликала страшне озьвірене в таборі галицких москвичів обидвох відтінків. „Прикарпатская Русь“ аж в трех статях накинула ся з нечуваними напастями на пос. Василька, однак не думаємо з тими напастями розправляти ся, бо сей дневник цілком явно і виразно іде до витиченої собі мети. Однак бажаємо спинити ся над статею „Галичанина“, котрий дехто вважає орґаном ґрупи д-ра Короля, Давидяка і т. п., пятнованих в „Прикарп. Руси“ алтрутенами, а в польскім дневникарстві називаних Starorusinami. А хочемо спинити ся над сею статею задля того, щоби пояснити, чи справді „Галичанинъ“ і єго сторонники ріжнять ся засадничо від »Прикарп. Руси« і табору Дудикевича, чи они ідуть до тої самої цїли, лише не роблять стілько шуму.

Отже прочитавши статю з нагоди промови п. Василька подану в ч. 274. „Галичанина“ п. з. Не запугаете!.. (не залякаєте), можна довідно вневнити ся, що між тими двома відтінками табору москвичів навіть що до методи, що до тактики нема ріжниці, але то вже що до засадничого становища.

Закидає ся п. Васильковы, що він не подав конкретних доказів на закиди зроблені галицким москвичам і очивидно відповідає ся на все те лише голословно: нагая ложь, подлая клевета і т. п. А тимчасом в тій самій статї признає ся „Галичанинъ“, що „русско-народная (москвоф.) партія, въ послѣдніе годы стала проявлять оживленную дѣятельность и собирала подъ своимъ прапоромъ все большія кадры единомышленниковъ, находя ихъ особенно среди русскаго простонародія“.

Дальше зазначує з певною щиростю »Галичанинъ«: »Что было у насъ трусливаго, это уже очутилось въ украинскомъ и польскомъ лагерѣ ради карьеры и частныхъ выгодъ. Остались одни неустрашимые борцы далеко не заячьяго сердця, которымъ нечего бояться и сповѣдывать культурно-національное, значитъ и языковое единство русскаго народа, воспитывать на такихъ началахъ молодое поколѣніе и распространять эту неоспоримую истину въ баламученномъ всякими »измами« русскомъ народѣ«.

А тепер ми пригадаємо »Галичанинова«, від якого то часу так оживив ся сей рух в Галичині, від коли то почали так пильно виховувати молоде поколїнє в „культурно-національномъ и языковомъ единствѣ русского народа«. Се не так давно, коли ґр. Владимір Бобріньский, з ґенералом Владимировим, каммергером Ґіжицким відбували триюмфальні подорожи по Галичині, не так давно, як Носевич et cons. устроювали громадні паломництва руских селян до Почаєва, не так давно, як руско-католицкі сьвященики устроювали в унїятских церквах богослуженя для росийских гостий і вносили там в часї богослуженя »многолѣтствія« в їх честь, не так давно, як ті сьвященики і сьвітскі москвичі устроювали триюмфальні поїздки з бандериями для росийских гостий, щоби тим способом руских селян запоморочити росийскою величностю і братанєм з ними, не так давно, як почали спроваджувати до руских інститутів учительки з Росиї, котрі мають там внести „істинно русского духа“ разом з »літературним языком«. Все те є загально відомі події, котрі і сам »Галичанинъ« так просторо і щиро, так ще недавно описував і стверджував а тепер накидає ся на посла Василька, і називає „нагою ложю и подлою клеветою“ те все, що посол Василько на основі жерела чисто москвофільского зазначив і прилюдно висловив. А вжеж так само оповіщена давнійше переписка Поґодина і Лебедницева за дозволом росийської цензури, отже автентична а недавно знов переписка Головацкого, котрої ориґінали збережені в бібліотеці »Народного Дому«, є певними документами, якими способами і засобами се культурно-національне і языкове єдинство русскаго народа защеплювало ся між Русинами в Галичині.

Так само недавний процес молодого Мончаловского і недавна история молодого Добряньского стають певним доказом, чи

О. Віктор Катрайн.

Від атеїзму — до анархізму.

Поучний образок з університетского житя теперішности.

Переложив *о. І. Плавюк.*

Четверта глава.

Боже милосердє.

(Дальше).

А тепер возьмім самого чоловіка. Зобразїть собі найсовершеннїйший портрет, або найкрасшу статую чоловіка, а коло неї самого чоловіка. О як мало совершеньства може віддати образ справдешного чоловіка! Образ мертвий і німий; лише слабе понятє того, чим чоловік є в дійсности. Або знов: фотоґрафічний апарат се певно чудний винахід людскої бистроумности. А тепер поставте найлїпшого фотоґрафа коло двох фотоґрафів, яких у своїх очах має кождий чоловік навіть найбіднїйша дитина жебрака, якими він дуже скоренько і в найсовершенїйший спосіб може вообразити кождий предмет до вподоби, чи він близько, чи далеко. Чи не признаєте, що в порівнаню з такими чудними ділами природи і найсовершеннїйші штучні діла людий є лише капарством і дитинячою забавкою? І менї було би можна з найменшої дитинячої забавки заключати про митця, а з чудесних діл природи не можна заключати про єствованє дуже мудрого і могучого духа? Чи се значить глядїти правди без упередженя?

Альфред: Я признаю ся, що ваші слова переносять мене в зовсім новий виднокруг. В той спосіб я ще ніколи не розважав питаня про єствованє Бога. Але як раз прийшло менї на гадку, що я нераз чув на викладах, що новітні науки зовсім не потребують надприродного Бога; сьвіт удержує ся і розвиває ся силою власних, в нім присутних питомих законів. А як на се відповісти?

Ректор: Свої питомі закони! Се двозначний вираз, яким радо бавить ся новітна наука від часів Геґля і Шеллїнґа і яким она думає обминути питаня про початок законів. Певно, що всьо в природі є після законів уладжене — коли взагалї можна уживати сего вислову, — коли они самі основують ся на природі річий. Предметом природничих наук є як раз досліди сих в природі річий основаних і з них виплиаючих законів. Можемо бути дуже вдячні новітним дослідникам природи, що они при помочи мікроскопу і телескопу, зеркалами і ретортами вводять нас все в глубші тайни природи і дають доказ, що всьо від найбільшого до найменшого є обняте все обнимаючими і чудними законами. О тім нема сумнїву, що закони є в природі. А тепер питанє: **звідки** походять сї закони? Я кажу. Закони вказують на законодавця. **Закони є основою ладу, а яко такі могуть бути лише дїланєм думаючого і уладжуючого духа.** Слїпий случай не має закона і не може єго мати. Тож коли ми переконуємо ся, що всьо аж до найменшої клїтини є точно управильнене і уладжене після точно означених законів, то чому не мали би ми права заключати, що сї закони походять від уладжуючого і мислячого духа?

Альфред: Та так і менї здає ся.

Ректор: Як раз сею дорогою подібними заключенями дійшли всї народи всїх часів і полос до переконаня про єствованє висших надземских і духових сил, які утворили і уладили сей сьвіт. Хотяй би они в роді і способі, як собі сї надземскі сили виображали, дуже від себе ріжнили ся і попадали в деякі великі блуди, але всї народи в тім згоджують ся, що єствують висші сили, обдарені розумом і волею, котрі упорядкували сей сьвіт і стало ним кермують і управляють. І в сім одноголоснім сьвідоцтві людского роду чуємо суд самої розумної природи, що не може нас обманути. Чи і вам так само не здає ся?

Альфред: Я не маю що проти сего закинути.

Ректор: Я міг би вам ще і з другої сторони доказати, як конечно для кождого розумного чоловіка вірити в личного, позасьвітового Бога, котрий сей сьвіт сотворив і ним управляє. Але на нині буде досить. Ви потребуєте ще багато опіки, а я бою ся, щоб я вас не утомив. Але як лише сего бажаєте, то я дуже радо прийду завтра і будемо дальше вести нашу розмову.

Альфред щиро подякував ввічливому сьвященикови і просив конечно прийти другого дня. Маю дуже велике бажанє — сказав він при прощаню стискаючи руку ректора — дійти на останку до повної ясности в сих найважнїйших питанях, бо без їх розвязки се житє не має ні вартости, ні мети.

(Дальше буде).

„новоеристи“ сповняли ролю »шпіоновъ« і »жандармовъ« чи москвичі. Не зашкодить нагадати „Галичанинови“, що з его редакциї недавно „вибылъ“ оден член, котрий свого часу слав під іменем „Адели Карвовской“ доноси на українських і галицких народоців до шефа киевского жандармів Новицкого. Отже пощо удавати таке нібито благородне обурене?! Се обурене в „Галичанинѣ“ і »Прикарп. Руси« стає лише певним доказом, що посол Василько попав жердкою в гнїздо шершунів зовсїм влучно!

Допись з Америки.

(Конець).

Такий Качмарчик з Білцаревої — столп Лемківщини, розписує ся з похвалами в „Правдї“ про таких деморалїзаторів народу як Гладик і Луцик. Він (pro forma) католицкий сьвященик гостить у себе вертаючого з Росиї до Америки а призначеного як раз для наших Лемків правосл. батюшку Александрова, опроваджує его по новосандецкій бурсї, де один ученик на лїтературнім язиці хвалить ся в імени других, що они постоять „за сохраненіе Восточнаго обряда, св. вѣры своихъ предковъ и за одинъ недѣлимый русскій народъ“. І батюшка Александров, переконавшись на власні очи, яким духом дише вся Лемківщина, кличе одушевлений: „ктобы упалъ духомъ, той най прійде на Лемковщину и загляне до русскихъ бурсъ“ („Правда“ ч. 35. стор. 6. серпень 1909. надіслане із Ансонії Конн.) — а ми скажемо на підставі спису відпавших, що хто би дурив ся марною надією про католицизм Лемків а головно їх проводирів, нехай перейде ся по їх селах! Не без причини накинули ся „Галичанинъ“ і »Русское Слово« на еп. Ортиньского за его розпоряджене в справі спису відпавших від віри. Бо з него як на долони показує ся, що як раз села заражені москвофільством дали цілий контингент православя.

І тим духом дишуть всї дописувателї-псевдоними: Гореславич, Іван Запека-Политика Ів. От, як Запека в ч. 34. 21./IX. 1908. накидає ся на тих сьвящеників, що остерігають народ перед православем: „чого кричиш, за якую то схизму, мы на латиньство, або на жидівство не идемъ... и кричать попики, щобы перекричати оденъ другого, але мы свое знаемъ, историю знаемъ, въ слѣды Наумовича вступаемъ и за православіемъ стояти все будемъ“. І справдї так поступають!

А через безнастанні їх напади на епископа і сьвящеників яко Українців, дійшло вже до того, що слово Українець стало майже ідентичне з греко-католиком, (бо всякі Красицкі, Гумецкі, Крохмальні вже давно стали православними). Отже, щоби понижити в очах народа гр католиків, виписують несотворені річи на Українців. Хто зле що зробив, убив кого, утїк з чужою женою або тим подібне, то вже мусить бути Українець, хоч єму і не снило ся бути. Факти ті перекручують, щоби лиш в чорнійшім сьвітлї представити. Про Параню Жидик пишуть, що она хотїла убити батюшку Фйодора, — а Українці з Унятич напали на двір Криського і спалили!? І кричать: »от до чого веде украінізм, як научають укр. базиляне та що хоче вщіпити в вас епископ з своїми сьвящениками!“.

Отже нїчого дивного, що народ покидає своє. Але і с;оро розчарував ся. Бо за батюшків дістав бувших дячків або і то нї, котрі за 4—6 місяців кінчили школу народну, гімназию і теольоґію!? Сам знаю про 5 таких. Один Соленка піддячий, робив на трецї, але що упивав ся, тож і співати єму не давали, другий Риджик ще лїпший, жена з гризоти умерла, а дїти по сирітских домах, а третий Пелехатий лиш мав раз службу Божу в тих сторонах, але пізнали єго камрати з корчми, тож втік в такі сторони, де его не знають. І такі дурять, ведуть в пропасть бідний народ! А „Русское Слово“ уносить ся над моральностию і характерностию їх. Де ще самі Галичани, там ще яко тако, але де знайде ся мішанина із правдивих Россиян — там пекло! Тамті сьміють ся з наших „хахлов“ — викидають їх з церковних урядів, погорджають ними — і тому наньо (Обушкевич) скаржить ся в „Русск-ім Слові“ на тиранство „руских“ вагладом »Галичан«. Так, що виринає в „Правдї“ думка, чи во виду сего не підчинити ся лїпше під патриярху царгородского! От до чого допровадили! Нї в кут, нї в двері! Не знають сараки, як заховати ся перед смертию! А смерть прийде...

Тим часом серед нас видко поступ на кождім кроці. В церкві порядок усталює ся, нарід успокоює ся і повертає назад до своєї церкви, сьвященики устроюють місиї для народа і для себе, закладають читальні і курси для неграмотних; збирає ся фонд на висшу школу і „Просьвіту“ в Америцї — скажемо сьміло, ідемо тепер певно і непохитно вперед!

Про причини борби Угорщан напишу другим разом[1]).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Сесия зимова держ. ради з нагоди Рiздва обох обрядів перервана, а з тою перервою починає ся цілковита зміна на полї внутрішньої полїтики. Пригноблене важке, яке тяжило в останних тижнях на державній радї, уступило місця відрадним виглядам на красшу будучину. Зміна реґуляміну, котрої нїхто не сподівав ся, в котру нїхто не вірив, видобула державну раду з забагненя і заколоту, в який она попала мимо того, що покликано її до житя на зовсїм новітних основах. Посольска палата, котра пів року була затарасована наглими внесенями і спиняована в законодатній роботї обструкциєю Слав. Єдноти, зірвала ся на раз до позитивної дїяльности і протягом трех днів полагодила вельми важні і невідкладні закони. Можна отже сподївати ся, що державна рада витриває на тій дорозї, підготовить тривку і сталу зміну реґуляміну, а притім забере ся до полагоди важних і пильних народних конечностий, між котрими перше місце занимає предлога про суспільну обезпеку.

Вже вчера зазначили ми, що сей зворот в держ. радї не остане без впливу на внутрішнє уладжене парляментарних відносин, а іменно доведе до утвореня сталої і сильної парляментарної більшости а також до обнови кабінету.

Замітний зворот проявив ся також посеред Слав. Єдноти, котра в середу уповажнила свою президию 13 голосами проти 3 до переговорів з міністром предсїдником, а переговори мають розпочати ся зараз. Се вказує, що Слав. Єднота вважає бар. Бінерта яко будучого міністра-предсїдника, яко начальника нового, обновленого кабінету. Др. Крек, котрий приложив найбільше заходів до переведеня зміни реґуляміну, заявляє в Reichspost, що Слав. Єднота не вела боротьби проти осіб, лише проти системи, а личність бар. Бінерта на чолї обновленого кабінету, котрий буде виплином свобідного парляментарного розвитку і уложеня парляментарних сторонництв, не буде по думцї д-ра Крека предметом поборюваня з боку Слав. Єдноти. Ся заява д-ра Крека вправдї доволї неясна, всеж таки виходить з неї, що Слав. Єднота і її провідники готові переговорювати з бар. Бінертом.

Про обнову кабінету подають часописи всїлякі вісти, одначе все те звичайні дневникарскі здогади, бо в дїйсности навіть правительство не мало ще нагоди застановляти ся над сею справою, як має бути переведена ся обнова. Одно лише доволї певне, що має бути задержана рівність в обсадї так 5 : 5 (з виїмкою президиї, внутр. справ і міністерства кр. оборони яко невтральних), а все инше ще не обговорене.

Нїмецкі вольнодумцї з альпейских країв виступають дуже різко проти утвореня посади для південно-славянского міністра-земляка і радше бажалиб взагалї пожертвувати інституцию міністрів-земляків. Так само судетскі вольнодумцї нїмецкі виступають з подібними докорами що до північних Славян і висувають парляментарну засаду, що правительство повинно бути зложене впосеред парляментарної більшости, а хто сам невдоволений, може перейти до опозициї.

Віденьский всенїмецкий дневник виступає дуже різко проти нїмецких вольнодумців з нагоди їх поступованя при ухваленю зміни реґуляміну і докоряє їм глупотою і трусливостю, а наслїдком того розпаде ся зовсїм нїмецко-национальне сторонництво в альпейских краях. Сей дневник вказує на те, що нїмецкі вольнодумцї могли були проти реформи реґуляміну з чеськими радикалами, сионїстами і Русинами розпочати обструкцию, бо Нїмцї потребують обструкциї, але они дали ся перекупити виглядами на міністерскі теки і иншими обіцянками.

В угорскім пересиленю панує все ще великий розлад так, що не можна мати певности, чи скоро поведе ся довести се до полагоди. Поручене утвореня нового кабінету одержав др. Люкач, котрий намагає ся приєднати ґрупу Юста, але також переговорює з Кошутом, чи й его не вдалоб ся позискати. Ухвалено внесене посла Гольльо в соймі 133 голосами проти 89, щоби звернути ся до монарха з адресою в справі утвореня самостійного банку з 1. сїчня 1911. Угорскі дневники вважають се голосоване вельми знаменною подїєю, котра стає першим доказом про розклад посеред сторонництв і неможливість спільного дїланя, а з другого боку яко доказ, що не може прийти ніяке правительство до керми, котре би могло обминути справу самостійного банку. Банкова ґрупа, котру уважали незначною обхопила сегодня весь сойм, цїлий нарід, котрий постоїть за свої права.

Одначе мимо всего того щораз більше стає певною річию, що лише загальне право виборче може довести до уладженя внутрішних відносин і до полагоди тривкого парляментарного і полїтичного пересиленя в Угорщині.

Заграниця.

Австро-угорский посол в Білгородї ґр. Форґач переговорював поновно з сербским міністром заграниці д-ром Мильовановичом в справі австро сербского торговельного договору і як доносять, має наступити аж до хвилї остаточного заключеня договору провізорична угода.

Останнє засїдане росийско-фінляндскої комісиї відбуло ся 22. с. м. Росийскі члени комісиї спротивили ся фіньскому проектови відграниченя державного і фіньского законодавства, вважаючи Фінляндию частиною росийскої державы. Як кажуть, має вел. князь Никола стати намісником Фінляндиї. Був би се отже новий крок до цїлковитої прилуки Фінляндиї.

В розмові зі співробітником „Новаго Времени“ підніс міністер Мильованович, що судячи з ріжних даних, віддасть Туреччина небавом будову дунайско-адрийскої зелїзницї одному товариству, звязаному тїсно з отоманьским банком, бо вже дозволила навіть на трасоване турецкої области. Що дотикає сербскої части зелїзницї, то она не випаде дорого; Сербія сама покриє кошти в разї, колиб капіталїсти, які взяли на себе будову турецкої дороги, не приняли на себе сербскої части. Будова турецкої дороги винесе 120 міл. франків, а сю суму роздобуто вже у Франциї, Італїї і Росиї. Сербія готова взяти на себе коштів до 10%. З Радуєвача треба буде побудувати міст до Ґруя. Є се найкоротша дорога до Румуниї, але се питане не було ще предметом переговорів. Турну-Северин стане після побудованя моста важним осередком. Трасоване сербскої области можнаб вже зачати. Зелїзнича лїнїя піде з Зайцору до Княжевача і Нїшу, Прокути, Пердару, Прішгини, Прізренду, Дякови аж до Сан Джіованні ді Медуа. Цїла робота около будови зелїзницї потреває около чотирох лїт. В Нїшу буде лучити ся та лїнїя з зелїзничими дорогами, які ведуть з Европи до Царгороду і Солуня.

В Портуґалїї утворив ся новий кабінет. Президию обняв Beirar, справедливість Montenegro, внутрішні справи Dias Costa, фінанси Soares Branco, заграничні справи Villaca, війну Mathias Nunes, маринарку Azevedo Continko, пу-

---

[1]) Дуже просимо як найчастїйше подавати звістки. — *Ред.*

блічні роботи Могеіга. Цілий новий кабінет є вільнодумний. Дня 2. січня зберуть ся кортеси, але сейчас опісля наступить відрочене на 2 місяці. Нова міністерия приготовляє начерки законів дотикаючі реформи виборчого права і зміни деяких уступів в конституциї.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— Календар. В неділю: руско-кат.: Евстратия; римо кат.: Стефана муч. — В понеділок: руско-кат.: Филимона; римо кат.: Івана. — Ві второк: руско-кат.: Елевтерия; римо-кат.: Дітий убит. в Вифл.

— Преосьв. Епископ Др. Хомишин виїздить дня 27. с. м. поза диецезию.

— З Коломиї пишуть нам: Дня 18. с. м., відбув ся в Корничи коломийского повіта „Вечер св. Николая“ устроєний місцевою молодіжию шкільною заходом декана о. Русина. Як селяни відчувають потребу якоїсь поживи душевної, найліпшим доказом був здвиг народа на сій виставі. Заледви четвертину з того могла помістити доволі простора саля шкільна, решта цікавих мусіла вдоволити ся хиба оповіданєм виддів, що бачили і чули. А мали що оповідати. Із розрадуваних лиць і заціка́влених очий можна було вичитати, як сильне враженє викликували в них співи, декламациї і сценічне представлене. Урочистий вечір закінчила промова о. декана. Висказана з такою серденою щиростию і горячою любовию до діточок мусіла полишити в їх серцях і серцях родичів глубоку вдячність за милу несподіванку і память за науку. Щасть Боже в дальший праци". — Один з гостий.

— Др. Кирило страшенно налякав ся, що львівский „Сокіл“ на бажане селян закладає на своїх статутах філії під назвою „Січ“. Настрашений др. Кирило містить в останнім числі „Громадского Голосу“ розпучливу відозвочку п. з. „Позір! Осторожно перед підступом!“ в якій таке пише: Львівский „Сокіл“ оголошує, що розсилає усім статути „Соколів“ і „Січий“. Звертаємо увагу, що рускі соколісти взяли ся на способ і тепер закладають свої поповські „Січи“. Робимо отже всіх осторожними. Най ніхто не дасть ся зловити на сю вудку. Хто хоче заложити „Січ“ най напише по статути, подання і поученя на адрес: Головний Січовий Комітет до рук Івана Чупрея в Коломиї. Сї статути не допускають попа бути членом „Січи“ — а се річ незвичайно важна, щоби попам не давати в руки сьвітских товариств. Наші Січи є товариствами поступу і свободи і не можуть мати межи своїми членами назадників і темнолюбів. Проч з попівськими Січами, нам потреба вільну свободину, поступову „Січ“! — *Др. К. Т.*“ — Ми доси думали, що „Січи“ закладані д-ром Кирилом, є товариствами пожарничо-гімнастичними, як се зазначено в їх статутах. Але др. Кирило каже виразно, що се „това поступу і свободи“, очивидно „свободи“ в значіню муриньскім, де мені вільно належати, а тобі засъ! бути членом.

— Курси висшої осьвіти для хліборобів на Буковині розпічнуть ся по йорданьских сьвятах. Минувшої неділі голова тов. „Руска Рада“ в Чернівцях віцемаршалок краю др. Смаль-Стоцкий скликав на нараду інтелігентних Русинів з Черновець, котрі моглиб подати свої вказівки, як би найліпше повести такі курси, та стати учителями на курсах. Нарада була дуже оживлена, учасники справою щиро заінтересувались і признали велику вагу курсів висшої осьвіти для руских хліборобів. Курси будуть заведені на взір таких шкіл в Данії. По нараді завязав ся комітет, котрий на чолі з невтомним головою „Руской Ради“ має занятись уложенем програми наук, розділом праці між відповідних учителів і взагалі уведенем в житє тої висшої школи для буків. хліборобів. Перший курс сеї зими буде трівати через шість тижнів. На курс будуть приняті лиш письменні, що ум'ють читати писати і рахувати, котрі скінчили 18 літ життя.

— З Далекого Сходу пишуть „Раді“: В Нікольску Усурийским відбуло ся ононї перше організацийне зібранє українського товариства „Просьвіта“. Товариство се має на меті культурно духовне єднанє земляків, піддержку і розвій духовних звязків з своїм рідним краєм-Україною зєднане Українців в одну громаду, котре стояло на твердих житєвих підвалинах національности, мови та побутової культури. Головою зібрания одноголосно вибрано д. Сергія Ніжинецкого, секретарем Йосифа Разсуду. Ухвалено: 1) приняти вироблені д. Разсудою необхідні для тої місцевости частки статута. 2) Просити С. Ніжинецкого та п. Хомяка телеґрафом виписати статут київскої та одеської „Просьвіти“ і 3) поручити д. Разсуді прибрати собі співробітників, виробити цілком статут, скликати нові збори, ознайомити зібраних зі статутом і подати до адміністрациї. Поки затвердять статут, громадяни порішили що тижня збирати ся та обміковувати всякі справи, що відносять ся до „Просьвіти“ та її завдань. На зібраню були й Чехи, Поляки та Росияни. Всї дуже заціка́влені новим товариством і панував особливий настрій. Коли будете читати сю кореспонденцию, навєвно наша »Просьвіта« уже буде затверджена. — *І. Разсуда-Переверзів.*

— Демонстрациї в Загребі. На привіт повертаючих з Відня обвинителів в процесї Фрідюнґа зібрала ся ононї вечером на загребскім двірци велика товпа народа. Приклонники сербскої коалициї хотїли уладити похід зі смолоскипами. Натомісць приклонники правиці намагали ся походови перешкодити. Прийшло до демонстрациї. Полиция і жандармерия по довшім часї розігнала товпу. Сподївані подорожві не прибули тим поїздом, бо на жадане властий понїмили їх на стациї перед Загребом.

— Скритоубийчий напад. Із Станїслава доносять: Ононї вечером вертав возом до Станїслава тамошний землемір Шраґер, що переводив поміри в Посїчи коло Лисця. Коли переїзджав через ліс, стрілив хосъ до него кілька разів з поза корчів і поцїлив з кулями в лице. Зранений в наслїдок уплину крови зімлїв. Візник не стративши притомности пїгнав з пораненим до Лисця, де лікар виймив кулю і обвязав рани. Повідомлена о тім жандармерия вислїдила виновника і арештувала єго. Є ним якийсь Ильків, син побережника з Лисця, котрий того дня вийшов з рушницею з дому а день перед тим відгрожував ся, що мусить убити властителя ліса в Посїчи Ем. Адлєрсберґа, котрий що дня вечером їздить попри ліс до Станїслава. З причини темноти і мраки Ильків взяв Шраґера за Адлєрсберґа і стрілив до него гадаючи, що застрілить властителя ліса. Ількова відставлено до вязниці.

— Демонстрация сионїстів в черновецкім театрі. В суботу вечером виставлено в черновецкім міскім театрі оперетку „Осїнні маневри“. В сїй оперетці виступає один резервовий кадет, жид, який своєю архікомічною ролею образив в суботу национальне почутє тумошних жидівских академиків. Минулого тижня переспраляла вже в сїй справі жидівска молодїж з театральною дирекциєю, і дирекция обіцяла вкінци, що змінить імя і национальність сего резервового кадета. Коли помимо обіцянки зі сторони дирекциї не наступила в названій штуцї жадна зміна, почала в суботу вечером при виставленю сеї оперетки свистати і кричати жидівска молодїж сионїстична вже в першім акті сеї оперетки. Коли таке таме повторилось і в другім акті і представлене треба було перервати, полиция зарядила арештованя. В салї зробив ся гамір і крик а полиция виволікаючи арештованих студентів на двір, відпроваджувала їх відтак неодягнених у великій студени і при численнім збіговиску народу до полицийної дирекциї. Тут переслухано 16 студентів і наложено на них грошеву кару по 50 К. Черновецкі нїмецкі часописи віднеслись в сїй справі зглядом полициї з найбільшим огірченєм.

— Чи корисні є молочарскі спілки? Дирекция і надзираюча рада молочарскої спілки в Володимирцях, повіту жидачівского, подає от такий звіт: Спілка наша зістала отворена 15. марця 1908 р. Ми купили машини на кредит за суму 717 К 84 сот. За протяг сего часу т. є від дня заснованя 16. марця 1908, по конець жовтня 1909, виплатила наша спілка точно, як виказують книжки Спілки, суму 9.673 К 40 сот. за молоко членам доставцям. За сей час маємо в касї 1.515 К 84 сот. чистого зиску а за машини, які стають нашою власностю, виплачено 717 К. 84 сот, як подано висше. Так отже наша молочарска Спілка протягом 19 і пів місяця т. є від 16. марця 1908, по конець жовтня 1909 р., заробила 2.233 К 68 сот. Так пишуть селяни, які зрозуміли вагу і корисність молочарскої спілки.

— Громи і дуга в зимі. В останний день календарової осени дня 20. с. м., навістила в ночи околиці Турки над Стриєм буря з громами і лискавками. День перед тим бачено там красну дугу. Другого дня рано падав вже в тих сторонах сніг.

— Землетрясенє в Месині. В четвер о год. 2. мін. 40 по полудни навістило околицю Месини доволї сильне землетрясенє. Тривало оно всего 5 секунд і тому не нанесло ніякої шкоди.

— Довге житє. В Самборі помер ононї Йосиф Клямут, майстер копаня кернциь, який жив 108 літ і до останної хвилї держав ся здорово.

Оповістки.

— Конкурс. Дирекция Земельного Банку гіпотечного у Львові глядає кандидатів на дві посади урядників тогож банку. Вимагаєсь теоретичного і практичного знаня подвійної банкової бухгальтерії і купецкої кореспонденциї. Один з з тих урядників має бути спосібний до самостійного веденя бухгальтериї банку. Зголошеня належить вносити письменно до дирекциї Земельного Банку гіпотечного у Львові, ул. Руска ч. 20 до кінця грудня 1909 н. ст. і долучити відписи сьвідоцтв, як також виказати дотеперішну практику банкову і подати дотеперішне занятє. Близші інформациї що до условий подасть ся компетентам листовно. — *Дирекция Земельного Банку гіпотечного у Львові.* (2—3)

— Іменованя. Президия краєвої дирекциї скарбу іменувала скарбових концепістів: Юрія Шенкера, д-ра Стан. Брикчиньского, Каз. Сквіжиньского, Андр. Навроцкого, Стан. Мрочка, Стан. Богдановича, Едв. Рудницкого, Володимира Ґофрика, Генр. Розенбаха, Йосифа Стопового, Йос. Лінка, д-ра Стан. Чижевича і Генр. Моравіцкого, комісарями скарбовими в IX. клясї ранґи, а концептових практикантів скарбових: Вильгельма Ґотлїба, Вінк. Бараньского, Йос. Кімльовского, Павла Покотила, Льва Дунка де Сайо, Антона Добряньского і Николая Книша, концепістами скарбу в X. клясї ранґа в галицких властях скарбових.

— З почти. Дня 1. січня 1910 заводить ся в Моравску, місцевости в окрузї доручень ц. к. уряду почтового в Ярославі, складницю почтову зі звичайним кругом діланя. Складниця получена буде з ц. к. урядом почтовим в Ярославі 1. за помочию тижнево шістьразового пішого посланця.

З днем 1. січня 1910 заводить ся при ц. к. уряді почтовім в Голиню службу листоноса сельского в двох районах з тижнево триразовими ходами для місцевостий: Кадобна, Кропивник, Тужилів і Котятичі. Місцевости Кадобна і Кропивник обходити буде листонос сельский в понедїлки, середи і пятниці, а місцевости Тужилів і Котятичі ві вторки, четверги і суботи.

Посмертні † оповістки.

— О. Григорий Гойванович, парох в Яблонові, галицкого деканата, упокоїв ся дня 16. с. м. в 69. році житя, а в 43. р. сьвященьства. В. є. п.

— Александер Голюка, емер. ревідент краєвого виділу, упокоїв ся у Львові в 59. році житя. В. є. п.!

На часї.

(*Полїтичні уваги сельского сьвященика*).

На тему згоди межи Поляками а Русинами розписувани ся всїляко часописи рускі і польскі, але якби умисно не порушувано питаня, котре є підставою згоди політичної, справи товариского і родинного пожитя, межи Поляками а Русинами.

Загостїм! Де? Отсе наперед до польского дому. „Gość w dom, Bóg w dom“, витають нас, як рідних братів. Русин Іван з товаришем Поляком Бартошом знайшли ся в товаристві чисто польскім. Чиж сконфундує ся наш Іван в тім товаристві?

Зовсїм нї! Ходив він вправдї до рускої ґімназиї і можна би з гори предвидїти, що він в товаристві польскім не дасть собі ради, не знаючи польскої мови. Але даремне таке побоюванє. Присвоїв він собі польску мову так, що володїє нею може навіть поправнїйше як не один родовитий Поляк. Тож потрафив ся приноровити до знаної приповідки польскої:

Kiedy wleziesz między wrony
Musisz krakać jak i one.

На стрічі з господарем дому віддав єму честь польским словом. З гістьми говорив по польски. З одним гостем Поляком, про котрого знав, що він володїє рускою мовою, говорив по руски.

Одного гостя Поляка, котрий ужив в розмові з ним якогось льокалїзму мазурского, він поправив у вимові.

Загостили ми до польского дому, загостїм до руского дому.

Наш Бартош з Іваном, своїм товаришом, знайшов ся в товаристві чисто руским. Словами „Слава Богу!“, чим хата багата тим рада. Витайте гостї! витають новоприбувших гостий, господар і господиня дому.

Певно попише ся наш Бартош подібно, як Іван, коли був в польскім товаристві. Де там! Вправдї є Поляки, котрі володїють рускою мовою в мові і в письмі, але таких мало. Наш Бартош до числа тих не належав. На стрічи з господарем дому він промовив до него по польски а належало ся після звичаю в цїлім сьвітї цивілізованім принятого, віддати честь мовою господаря дому.

Засїв з гістьми, але якось єму в тім товаристві не свобідно, бо цїле товариство говорить по руски; він дещо розуміє, а дещо не розуміє.

Справджують ся на нім слова російскі: „Панімаю, только ґаваріть нє умєю“. Замітили єго положенє присутні гості, тож розмовляли з ним по польски хотяй в дусї думали собі: біднйй ти з своєю висшостю польскою, троха дивні твої вимоги, щоби ціле товариство руске приноровляло ся до твоєї польскости, наколи після твоєї власної проповіди: „Kiedy wleziesz między wrony, musisz krakać jak i one“. Ходив він до польскої ґімназиї, вчив ся надобовязково мови французкої, котрою володіє так добре, що родовитий Француз брав би ся за боки, чуючи свою мову так покалїчену. Наш Бартош знайшов ся ще раз в тім самім товаристві, але якось при тій другій случайности гості присутні узнали відповідним вчити єго практично рускої мови. Набідував ся він тепер, тож зрозумів, що руска мова єму потребнїйша, як французка.

(Конець буде).

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Думи, мрії та спогади щирого Українця.

Ех, і часи настали... Здає ся все з свого боку робиш так, щоб оно було на користь ненцї-Україні. І одягнеш ся в національну одежу і стрічку показну почепиш і вуса по козацкому вниз... Все, як слід. Прийдеш у клюб, сядеш за стіл, пеш, пеш, їш, аж нудить, та все поглядаєш чи не йде товариш вірний. Сидиш і сумуєш.. А товариш не йде. Одні повмирали, другі пішли в якусь тобі громадску роботу. Ох, ота ще менї „громадска робота“. Вигадки одні жидівскі — тай годі!... Бувало, зберемось скілька бравих молодців, випємо гарно гарно, потанцюємо, поспіваємо, покрутимось біля чорнобрових. І і і, ото було жите!

А тепер і чарки горівки нема з ким випити, хоч бери та по ґазетах публікуй: „Шукаю щирого Українця, щоб пристав до кумпанії по чарцї випити“. Всї тобі збирають ся для якихсь рефератів, наукових засїдань... Сперечають ся казна за що. Вискочить тобі якийсь Матюшка і почне, і почне таке, що аж страх бере. Того і гляди, що вскочиш з ним разом у біду нї за царову душу.

Ех, часи, часи! А одного разу то таки добре вскочив памятати му по вік свій. Виходжу ось якось з клюбу після одної танцювальної вечірки. Коло ґанку стоїть звощик, такий собі зверху, як то звичайні бувають у Київі звощики. Поторгував ся я з ним як слїд, але нарешті погодились і поїхали до мене на Соломянку. Їдемо. Коли отсе по дорозі він і питає мене: „А скажіть, барін, што се там за собранія в вас такіє?“ „Клюб“, кажу. „Ето значіт касательно політики?“ питає мене. Тут менї і захолола душа: „вскочив, думаю, добре“, шпіґун небезпремінно! Ні, кажу єму: се так от зберемо ся, посьпіваємо, потанцюємо, тай розходимось по хатах. А він, кацапска душа, і питає: „Звиняйте, дак і ви теж, такий старий, танцюєте?“. Бач, куди загнув цап! Тут я зразу догадав ся, що їду з шпіґуном, тай кажу єму: Буде нам качать ся, звощику, вези мене до дому на Печерске, се я собі приятну мандрівку роблю після вечері“. Дуже неохоче повіз він на Печерске, бо верстви зо три було. Спинив я єго там біля якогось будинку з відчиняними ворітьми, заплатив за ту приятну подорож $1\frac{1}{2}$ карбованчика, переждав, поки він поїхав собі, а далї вже пішечки вернув ся на Соломянку. До дому прийшов — вже сонце сходило. Наморив ся, як сто чортів, але за те одурив проклятого шпіґуна! І з того часу в клюбі моя нога вже не буде.

(„Рада“). *Тіберий Горобець.*

Надіслане.

(На сю рубрику редакция не відповідає).

Телеґрами

з дня 25. грудня.

Букарешт. Правительство предложило в парляменті торговий договір з Австро-Угорщиною.

Шанґай. З огляду на небезпечне положенє в Тибеті вислано з Хін військо до столиці Лясси, щоби Тибет удержати під зверхностию Хін.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарні В. А. Шийковского.